

Deli Mihály

ANNA ÉS TIVADAR

...Két éve meghalt a férje, azóta magában élt. Nem a szerelem vonzotta a férjhez, csak gyáva volt megbántani a szüleit azzal, hogy elszökik otthonról; ezért hozzá ment, mert el akart jönni a falujából, egy másik életet akart kezdeni. Nem szerette a szüleit. Szigorú, konok, kedélytelen emberek voltak, leszegett fejjel éltek, alig néztek egymásra. Ritkán mosolyogtak. Reggeltől estig dolgoztak, veríték és fogcsikorgás nélkül, mint a hangyák. Nem voltak vágyaik, indulataik, csendben végezték kötelességüket. Néha megállt rajta az anyja tekintete, de amikor megkérdezte, hogy mit néz, nem mondott semmit. Láta őket magában, és az alkalomra várt, hogy megszabadulhasson ettől a világtól. Fájt, hogy ilyenek, nem tudott megnyílni nekik. Még a könnyörület is elszáradt a lelkén, csupán a fegyelem figyelmeztette, hogy törődjön velük. Sokáig készülődött, mégis gyorsan alakult ki benne ez az elvagyódás. Szerelmes lett gimnáziumi rajztanárába; titkos, kora őszi estéken össze is bújtak. Nem tudta pontosan, mi vonzotta jobban: az impresszionisták színorgiája, amiről sok száz diakepet vetítettek az órák alatt, vagy a tanár energikus férfiassága? Vagy éppen a kettő együtt: a ragyogó fények, és a test kielégíthetetlen szomjúsága, a szabadság álma, amit a kék elnyújtott pillanataiban meg is érintett, és amit többé nem bírt elengedni. Gondolatai, érzékei, minden energiája céltudatosan e köré szerveződtek, noha a 'cél' még megfoghatatlan volt; csak az egyre elviselhetetlenebb légkör szorongatta, amitől végül házassága segítségével elrugaszkodott.

Három évig éltek együtt a férjével, gyermekük nem született. Ő döntött így. Most aztán itt állt egyedül, az üres házban, egy másik faluban, gyanakvóan figyelő szomszédokkal a háta mögött. (A temetés után udvariasan megköszönte a részvétet, de senkit nem akart maga körül. Egész éjjel ébren ült a nappaliban súlyos ajándékával. Zúgott a feje, és csak hajnalra tért magához: erős és boldog volt. Szabad. Józan.)

A városban egy áruház gazdasági ügyeit intézte. Kollégái tisztelték és tartottak tőle, mert keményen és határozottan tette a dolgát. Sokat követelt a beosztottaitól, de magát sem kímélte; ám hiába volt készsége hozzá, mégis idegenkedett ettől a munkától. Többen próbáltak neki udvarolni, szépsége, intelligenciája, ironikussága vonzotta az embereket. A közeledésektől azonban elzárkózott. Nem értették, miért nem megy újra férjhez, hiszen már harmincöt éves múlt. Alantas pletykák is keringeni kezdtek róla, mégsem találtak rajta fogást. A közösség ugyan nehezen túri a rejtőzködőket, a szóbeszéd egy idő után önálló

életre kel, de lerázta magáról. Vendégeket nem fogadott, a kertet rendben tartotta.

A csütörtökről péntekre virradó éjszakát sosem töltötte otthon, egy közgazdasági tanfolyamot végzett a fővárosban, és az egyetem kollégiumában aludt. Legalábbis így tudták a faluban, az áruházban.

De nem. A tanfolyam után buszra szállt, és egy városszéli motelban, hajdani iskolatársával, egy nő, két gyerekes férfival találkozott. Vele aludt, pénteken onnan ment dolgozni. A férfi nem akart elválni, csak vonzotta az asszony fojtott bujasága, rejtelmesen feszülő szexualitása. Amikor magukra zárták a szobaajtót, mintha egy másik világba léptek volna, hirtelen mozdulni sem bírtak az extatikus remegéstől. Mindketten tudták, hogy kapcsolatuk tiszavirág életű, mégis boldoggá tették egymást éjszaka. Gyerekekre sem vágyott igazán; a szerelmet szerette. Testébe fogadni egy férfit, és játszani vele; bolondulásig, hajnalhasadásig.

Hét végén otthon volt, főzött magának; szombaton takarított, a növényeket gondozta a ház körül; vasárnap, a mise után kifeküdt a kertbe, napozott, olvasgatott a félárnyékban. – Így telt az élete.

Egy júniusi napon külön figura jelent meg a faluban. Két utcával arrébb házat vásárolt magának egy festőművész. Hamar híre kelt, az emberek összenéztek, susmusoltak; néhány furcsa történet hozzá is eljutott. Például, hogy reggelente gatyában kiül a harmatos fűre, és fél óráig lehunyt szemmel meg sem mozdul. Meg mosdatlan, meg kócos, meg gyűrött ruhákban jár. Össze-vissza kóborol a környéken. Szóval nem normális. Amúgy érthetően beszél, de elég mogorva, barátságtalan. Visszataszító. – Mosolygott magában, kíváncsiság birizgálta, amikor rá gondolt.

Először a hazafelé tartó buszon találkoztak. A férfi az ablaknak nyomva a halántékát, várta az indulást; leült mellé. Egy pillanatra összeakadt a tekintetük. Biccentett, a férfi morgott. Majd érezte, hogy sűrűn felé leseget. Aztán lassan zavarni kezdték ezek az lapos pillantások, oda fordult, és kérdő tekintettel nézett a szemébe. A férfi állta, és ő, hogy a szituációt feloldja, kivillantotta fogait:

ANNA Nem maga az a festő, aki a „verandás ház”-ba költözött?
TIVADAR ÉN.
ANNA És mit néz annyira rajtam?
TIVADAR Az arcát.
ANNA De miért nézi az arcomat?
TIVADAR Jólesik.
ANNA Nem illik ilyen kitartóan nézni.
TIVADAR Hanem csak pillantgatni?
ANNA Például.

TIVADAR És még hogyan?
ANNA Én magyarázzam egy férfinak?
TIVADAR Zavarba hoztam?
ANNA Engem nem.
TIVADAR Akkor jó.
ANNA Ha akar valamit, mutatkozzon be.
TIVADAR Váry Tivadar vagyok.

Az asszony kezét nyújtott: – Szép Anna.

TIVADAR Most már nézhetem?
ANNA Nem probléma. De mi olyan érdekes az arcomon?
TIVADAR Ahogy mosolyog. Meg ami mögötte van.
ANNA Miért, mi van mögötte?
TIVADAR Kíváncsiság.
ANNA Az egy teljesen átlagos dolog.
TIVADAR De rám ez hat.
ANNA Ne kábítson.
TIVADAR Akkor minek mosolyog?
ANNA Hát magán.
TIVADAR Hülyén csinálom?
ANNA Így szokták.
TIVADAR Van kedve velem beszélgetni?
ANNA Azt tesszük.
TIVADAR De nem itt, nem így.
ANNA Hanem?
TIVADAR Valahol, nyugodtan.
ANNA Teljesen nyugodt vagyok.
TIVADAR Most van, vagy nincs?!
ANNA Hallja, de rámenős!
TIVADAR Bocsánat.
ANNA Nahát.
TIVADAR Holnap?
ANNA Rendben.
TIVADAR A Nagy Áruház mögött van egy kávéház, ott, ötkor.
ANNA Lehet. ...Akkor most inkább nézze az utat.
TIVADAR Ennyi?
ANNA Elsőre elég is.
TIVADAR Olvasni akar?
ANNA Hazafelé mindig azt szoktam.

TIVADAR Tőlem.
ANNA Köszönöm.
TIVADAR ...Nem érdekel, hogy mit olvas.
ANNA Jó.
TIVADAR Vizontlátásra.
ANNA Nagyon örültem.
TIVADAR Minek?
ANNA Hogy megismerkedtünk, és hogy enged olvasni.
TIVADAR Ja. Igen.

A festő elfordult, nézett ki az ablakon, és csak úgy magában, félhangosan morfondírozott, hogy az asszony azért hallja: – Mi a fene lehet ez a könyv? Mindegy. Majd szerdán megkérdezem. – Az asszony szárazon elmosolyodott, összehúzódkodott és a könyvre koncentrált.

Vidáman készült a találkozásra. Bármikor eszébe jutott a festő, felderült azon, hogy ő ugyanolyan alaposan megfigyelte, mint a festő őt. Többször megnézte magát a tükörben: mit láthatott benne a művész? Magával ragadóan tud ölelni, ez parázslék a testében, bár nem mutatja. Noha egy szemvillanás, a hanglejtés, egy finom mozdulat is árulkodó lehet. Pedig leplezi... – Inkább a festőn gondolkozott. Tetszett a természetessége, a férfiassága; irritálta a pimaszsága; taszította a fölényessége. Egy festő, ebben a porfészekben? Mit keres itt? És a dac is hajtotta: nem igen barátkozott senkivel, ha most a falu a szájára veszi, legalább csámcsoghatnak. Izgalmas olajfesték szag áradt belőle. Úgy érezte, a melegebb színeknek lehet ilyen erős illata.

A kávéház kertjében kerestek asztalt. A festő teát kért, meg szendvicset, és ez neki is megfelelt. Kimérten somolyogtak, majd néhány mondat után („Akármit megeszek”, „Nem a munkaidő köt, hanem a munka”, „Üljön ide, itt jobb a fény”, „Egyfolytában gusztál”, „Lehet, hogy túl feltűnően csinálom, pedig nem akarok imponálni, higgye el”) az asszony belevágott a közepébe: – Szóval, mit lát az arcomon?

TIVADAR Színeket, szép vonalakat, rejtőzködést.
ANNA Le akar festeni?
TIVADAR Ez volt az első gondolatom.
ANNA És a második?
TIVADAR Két gondolatom volt, amikor megláttam: az arcformája, a feje, és, hogy ki maga? De a két gondolatom vadul kergette egymást.
ANNA Melyik győzött?

TIVADAR Hát én, mert itt ülünk.
ANNA Akkor most rám kíváncsi, vagy le akar festeni?
TIVADAR Ez nálam ugyanaz.
ANNA Nehéz lefesteni egy arcot? Én is tudnám?
TIVADAR Tanulni kell, gyakorolni, aztán kiderül.
ANNA Mi lenne, ha én meg magát festeném?
TIVADAR Megpróbálhatjuk.
ANNA Azért tudna valami referenciát mutatni, szeretném látni, hogyan dolgozik.
TIVADAR Fél, hogy magára sem fog ismerni?
ANNA Gondolom, nem akar gúnyt űzni belőlem.
TIVADAR Természetű módon fogom lerajzolni.
ANNA Jó. ...Tulajdonképpen mit keres itt a faluban?
TIVADAR Nyugalmat, elmélyülést, magányt...
ANNA Menekül valami elől?
TIVADAR Inkább túlságosan is előre szaladtam. Szinte elhagytam önmagam.
ANNA Ez veszélyes.
TIVADAR Szeretem a veszélyes helyzeteket.
ANNA Úgy látja, én visszasegíthetem önmagához?
TIVADAR Szóval a mi találkozásunk is egy 'veszélyes helyzet'?
ANNA Az élet minden pillanata veszélyeket rejteget.
TIVADAR Megrémít.
ANNA Egy okkal több, hogy jól odafigyeljünk.
TIVADAR Maga mire figyel?
ANNA Mindenre.
TIVADAR Rám is?
ANNA Észre sem vette?
TIVADAR De. És mit figyelt meg?
ANNA Igyekszik a közelembé férkőzni; kíváncsi vagyok, miért?
TIVADAR Mondtam már, lefesteném.
ANNA Nincs éppen ellenemre, de úgy gondolom, lefesteni valakit, az kibetetőzése, vagy legalábbis fordulópontja egy kapcsolatnak. Mert ismeretlenül csak egy formai vak ugrás. Én adok annyit, amennyi éppen kiül rám, maga ráhúzza a stílusát, és vagy lesz belőle valami, vagy nem. Bár lehet, hogy maga egy látnok, de akkor meg minek kellek én? Akkor csukja be a szemét és fessen, ahogy akar. Egy valódi műalkotás úgylis gyötrelmes küzdelem, vagy nem?
TIVADAR Nézze kollegina...
ANNA Tévedek?!

TIVADAR Na, újra, előlről: érdekesnek, izgalmasnak és szépnek találom; és úgy érzem, a kép készítésén keresztül valahogy eljuthatunk...

ANNA Maga játszik velem.

TIVADAR Jó, hagyjuk a képet.

ANNA Máris feladja?

TIVADAR Csak szeretném lefesteni.

ANNA „Csak” lefesteni? Mint egy szobafestő a falat?

TIVADAR Nem könnyű kegyeddel.

ANNA Én nem vagyok modell.

TIVADAR Egy modellel egyszerűbb.

ANNA Akkor hiába ülünk itt.

TIVADAR A kép szempontjából legalábbis úgy tűnik.

ANNA Semmi gond, mindenkinek vannak mániái.

TIVADAR Kegyednek is?

ANNA Persze.

TIVADAR Megtudhatom?

ANNA Például szeretem az embereket kihozni a sodrukból, és megfigyelni őket.

TIVADAR Nehéz élete lehet.

ANNA Nem, csak tudni kell kit, meddig, miért? – mondta komolyan, megállt, mélyen a férfi szemébe nézett, és nevetett a tekintete.

Lassan a festő is elmosolyodott: – Érteni vélem. De ha mindig ilyen, a végén egyedül marad.

ANNA Mindig mindenki egyedül marad, és nem csak végén.

TIVADAR Ez izgató. Elcsábított. Kész, megadom magam.

ANNA No, elég könnyen. Pedig még csak most jön a neheze.

TIVADAR Ne ijesztgessen!

ANNA Menjünk, ha ijedős.

A festő negyvennyolc éves múlt. Forma- és színvilága gazdagon kitöltötte sajátosan eredeti látásmódját. Művészete mesterségbeli és szellemi értékeit tekintve a csúcsra ért. Legutóbbi, kritikai és anyagi szempontból is sikeres kiállítása után úgy látta, életének első fele lezárult; változtatnia kell szokásain, hétköznapijain, gondolatait átrendezni, terhessé vált ismeretségeit leredukálni. Lehántani magáról a körülmények bilincsét; közvetlenebb kapcsolatba lépni az élet utáni/fölötti világgal. Kitépni magát szellemi-kulturális beágyazottságából. Egy bensőbb útra térni. Az egész munkásságát hátrébb tolni; szembenézni önmagá-

val. Eddig sem vált ez ketté benne, nem repedt meg, de határozottan lekerekedett.

Mikroszkopikus türelemmel és állhatatossággal bontogatta a világ titkait, és képeiből áradt a színek fénye. Egy arc, egy mozdulat, egy asztal, alig hogy kirajzolódott, már el is vészett, feloldódott a mindenség tökéletes sugárzásában. Mindent megfestett, amit kellett. Elérkezett az idő: megállni, körülnézni, befelé figyelni; megkerülni, vagy inkább *elengedni a vásznat!* Nyugodtabb lett, derűsebb és várakozó. Sokat sétált a falu körüli erdőkben, hegyekben. Az asszony azonban kibillentette békés szemlélődéséből. Valóban, miért is akarná rögtön lefesteni? 'Lefesteni' – rákenni valakire a színeit, tónusait, átformálni a maga képére, és végül a sarokba pingálni a szignóját? Mindig óvakodott az erős nőktől, csak a gyengéket, a hajlékonyakat használta. Magával volt elfoglalva, és örült, ha hathatott az emberekre. De azt már nem szerette, ha elragadják. A Főiskola elvégzése óta öntörvényű életet élt. Mesterét elhagyta, hamar magára talált, elképesztő iramot diktált a munkában. Monomániás szenvedéllyel kiépítette saját(os) univerzumát. Engesztelhetetlenül és éteri finomsággal fénylettek vásznain az élet megfejthetetlen stigmái, árnyékai, gyönyörűségei, – a sors, a végzet rebbenései. Lassan eljutott önmaga és a belátható mindenség széléig. Egyetlen dolgot tehetett: ki kellett próbálnia, milyen festés nélkül élni. És döbbenet emlékezett vissza arra a napra, amikor a főiskola utolsó évében, mestere nekiszegte a kérdést: „Miért akar maga fösteni?!” Megdermedt. A kérdés nem csak egy kicsit korai ars poeticát akart kicsikarni belőle, hanem nagyon is az elevenjébe vágott. – Szülei elváltak, nővérét az anyjának, őt az apjának ítélte a bíróság, aki azonnal megnősült. És az új asszony igen határozottan kézben tartotta a szívében bohém, életében haszontalan apját. Dühös volt rájuk; rajzolni kezdte őket. Telefirkálta az egész lakást. Az asszony, a számára legijesztőbb képeket elvitte egy pszichológushoz, ő viszont megmutatta festőművész barátjának. Aztán hamarosan találkozott is a nagynevű piktórral, későbbi mesterével, aki tanítványának fogadta, és hajtotta, úzte, szakadásig. Ahogy elkerült otthonról, felszabadult; óriási lendülettel dolgozott. Volt ebben a vad nekirugaszkodásban bosszú és bizonyítási kényszer is, de mindenekelőtt kíváncsiság, a világ részeg habzsolása, tehetségének indulatos látomásai. Még nem tudott válaszolni a kérdésre, hogy miért fest, kissé hányaveti tudálékossággal azt mondta, a világ mindenkit kiszemel magának, és figyelni, mit tesz, – ő csak komolyan veszi ezt a „misztikus tekintetet”, és visszanéz, ennyi a művészete.

Egy hét kimaradt, aztán ugyanabban az időben, ugyanott, a buszmegállóban várta az asszonyt: – Jó napot!

ANNA Jó napot.

TIVADAR Hazafelé megy?

ANNA Igyekszem.

TIVADAR Nincs kedve sétálni velem?

ANNA Csak így?

TIVADAR Minek cifrázni? Ha múltkor jó volt, most is jó lesz.

ANNA Mi volt jó múltkor?

TIVADAR Hatunk egymásra, nem?

ANNA Miből gondolja?

TIVADAR Egy: szóba áll velem; kettő: piszkálódásai mögött derül; három: időnként mintha belém látna.

ANNA Nem látok semmit. Semmit nem tudok magáról.

TIVADAR De nem is könnyíti meg.

ANNA Mit kéne csinálnom?

TIVADAR Eressze el magát. Ismerkedjünk.

ANNA Nem figyel eléggé.

TIVADAR Érdekli, mi a véleményem magáról?

ANNA Nem, de mondja.

TIVADAR Akkor minek?

ANNA ...Szóval, miért várt rám?

TIVADAR Szeretném megfesteni. Az lesz a válaszom.

ANNA Jó.

TIVADAR Köszönöm.

ANNA Előre ne köszönje, hátha beletörik a bicskája.

TIVADAR Hegyezem.

ANNA Elég, ha élezi!

TIVADAR Mi a különbség?

ANNA Hatalmas. Élet vagy halál.

TIVADAR Milyen végletes.

ANNA Félig semmit sem érdemes.

TIVADAR Egyetértünk.

ANNA Akkor harcra fel.

TIVADAR De minek ez a háború?

ANNA Ez nem háború. Csakhogy semmi sincs ingyen. Egy finom érintés is lánggra lobbanthat. Egy eltévesztett szó megváltoztatja a történetet. Mindennek súlya van, jó ezt kézben tartani.

TIVADAR Majd igyekszem.

Amikor a festő éjjel eloltotta a lámpát, bosszúsan felnevetett: mi az, hogy nem tud szabadulni ettől a nőtől? Mi vonzza benne? Az arca, a teste, a mozgása? A mosolya, ami egyszerre ölel, és nem adja magát, megnyílik és mégsem tárul ki,

hív, de távol tart? Szinte fölé magasodik: bökdösődései ellenére árad belőle a melegség. Vonzódott hozzá. Pedig az asszony nem engedi. Figyeli őt, és mégis mindig rásuhint.

Kalapálta a házat, járta az erdőt, zenét hallgatott, és az asszonyon mélézött. Milyen lenne élni vele? Milyen lenne, ha már túl lennének ezen a játékon? Miért viselkedik így? Ez a természete, vagy incselkedése csak póz? Kezdett rádőbbsenni, valami oka van, hogy rátalált. Ez a nő várta őt a szakadék szélén: minden moccanása, pillantása, egész lényé sugárzik rá. Angyalnak éppen nem mondható, de egyáltalán, ki tudja, milyenek az angyalok? Sokfélék lehetnek azok is. Aztán egyszer csak ott állnak az ember előtt, és nem tudjuk, a halál az, vagy egy esztelen ölelés?

Mert valóban, befejeződött az élete. Eljutott a határig. Hátrál, hátrál, mintha nem akarna tudomást venni a borzongató mélységről. Nincsenek képei; kiáradt belőle minden, napról-napra egyre könnyebb a lelke. Válság, rőfögik majd az okoskodó elemzők, pedig csak megtelt a zsák. Faltól-falig ért önmagában. Akár meg is halhat; mindenesetre valami más következik. „Új korszak”, „stílusváltás”, „betetőzés”... – fintorgott. Nem látott semmit. Csak a nőt látta. Ez elbizonytalanította, sosem tűrte a kiszolgáltatottságot. De most valahogy elvékonyodott benne az élet, összeszűkültek az utak. Vágyódott a nő után: karcos-vicces gyöngédségére, kedves szemtelenségére, a vibrálására, – hívogató tekintetére, ami egyfolytában táncoltatja a lelkét: biztatja, majd rögtön megállítja, vagy mégse... „Hát ilyen nincs!”

Az asszony a következő találkozásuk előtti napon tudta meg, hogy a fővárosba akarják helyezni, egy magasabb pozícióba. („Dinamikus, egyedül álló, nincs gyereke, kiválóan bánik az emberekkel, vezető típus.”)

Összefoglalta a helyzetet:

- már bakfis korában eldöntötte, hogy messze fut a falujától;
- talán a menekülés első lépése volt, amikor elvesztette a szüzességét: nem félt, nem fájt, azt érezte, az egész világ kitárult előtte;
- aztán beleszeretett a rajztanárába, de inkább a testébe, és a napfény illúziójába, amit a tanterem falára vetített;
- sokat akart egyedül lenni, s közben rátalálni arra, akivel jó együtt, de nem állandóan;
- tudta, hogy a házassága előbb-utóbb megszakad;
- sokszor alig bírja visszatartani magát, ordítana egy férfi után;
- amikor feltűnt a festő, megmoccant benne valami: nem csak a kéj izzása, de az örök vágy egy olyan emberre, aki elfogadja őt, és úgy fölkapja, hogy szóhoz sem jut! Aki szinte belőle fakad.

Már megerősödött, ismerte önmagát, ha engedte is a testét őrjöngeni, bármikor képes volt visszaparancsolni. Úgy tudta átadni magát, hogy vissza is tudta venni. Csak magára számíthatott. Neki kellett a gyöngédséget kiprovokálnia, azaz előteremtenie. Neki kellett hódítania, hogy aztán hódolhasson. Még nem talált ilyen embert.

Fülledt, poros, izzasztó napnak ígérkezett az a szombat, amikorra megbeszélték a találkozót. Az asszony fél hatkor felkelt, levest főzött, húst sütött, rizst párolt, és fanyar gyümölcsös mártást kevert mellé. Főzés közben langyos tejes kávé ivott, néha keksz mártogatott bele. Kilenckor lezuhanyozott, válltáskába csomagolta az ebédet, kilépett a kapun, és elindult a „verandás ház” felé. Magabiztosan és vidáman sétált végig a két utcán, nem törődött vele, hogy összesúgnak a függönyök mögött; nem készült semmire. Csöngetett a kapunál, de meg sem várta, amíg a festő kijön, lenyomta a kilincset, ment a ház felé. Az előszobaajtó kitárult, kezét fogtak. Átadta a táskát: – Gondoltam, cserébe meghívom ebédre.

A verandán minden elő volt készítve a mű létrehozásához. Az asszony körbe nézett, egy-egy festménynél elidőzött, kézbe vett rajzokat, aztán a festőhöz fordult: – Ideüljek?

A festő bólintott, és az asszonnyal szemben ő is elhelyezkedett.

TIVADAR Kérdezhetek néhány dolgot?

ANNA Kérdezzen.

A festő, ölébe vett egy nagy fehér lapot, vastag puha ceruzát.

ANNA És jegyzi, amit mondok? – nevetett csipkelődve.

TIVADAR A magam módján.

ANNA Na, kérdezzen, kérdezzen!

TIVADAR Mire számít?

ANNA Semmire, megbízom a tehetségében.

TIVADAR Megoldaná a felső gombját?

ANNA Ugye portréről volt szó, nem aktról?

TIVADAR Valóban.

ANNA Akkor mi izgatja?

TIVADAR Kegyed.

ANNA Szóval mit akart kérdezni?

TIVADAR Egyedül él?

ANNA Többé-kevésbé.

TIVADAR Van valakije?

ANNA Van.
TIVADAR Szereti?
ANNA Nem.
TIVADAR Akkor?
ANNA Rajzol, vagy le akar velem feküdni?

Hosszú percekig némán ültek, a ceruza finoman kavargott a puha lapon.

TIVADAR ...Meséljen valamit. Bármit. Ami az eszébe jut.
ANNA *Szabad ötletek jegyzéke...?*
TIVADAR Meséljen a férjéről. Azt hallottam, hogy meghalt.
ANNA Igen, túl fiatalon, két éve.
TIVADAR És, hogyan tovább?
ANNA Még nincs terv, izzó várakozás van.
TIVADAR Mire?
ANNA Hangra.
TIVADAR Na, de addig?
ANNA Addig érzékenyítem magam.
TIVADAR Mire?
ANNA Például, hogy jó válaszokat adjak fontosabb kérdésekre.
TIVADAR Mondjon egy „fontosabb” kérdést.
ANNA 'Miért ülök itt?'
TIVADAR A válasza?
ANNA A képtől függ.
TIVADAR Zsarol.
ANNA Maga is pontosan tudja, hogy nem lehet csak úgy firkálni, már megbeszéltük.
TIVADAR Azt várja, hogy megküzdjek magával?
ANNA Mindig természetesnek vette, hogy a küzdelmei, az eredményei előtt leborulnak az emberek?
TIVADAR Elszántan és tisztességesen dolgoztam. Igyekeztem kihozni magamból a maximumot. Csak ez érdekelt.
ANNA Mégis a dolgok szélére jutott.
TIVADAR Miért gondolja, hogy a dolgok szélére jutottam?
ANNA Megérzés.
TIVADAR A művészet egyik lényege, hogy az ember időről-időre mintegy a végzet peremére ér.
ANNA És ha ugrani kell? Hiszen a szakadék után is van táj.
TIVADAR Akkor ugrik. Zuhan, szárnyal, bukik... tetszés szerint.
ANNA Mondja, van magában alázat?

TIVADAR Konkrétan, vagy általában? Mire gondol?
 ANNA Ne csavargassa ezt a szót, mert veszít. Engedje, hogy átdöfje a szívét.
 TIVADAR Én nem az alázatomat vesztettem el, inkább az életkedvemet.
 ANNA És hogy képzelte: elkábít, levetkőztet, kitergeti a szárnyaimat, fölszúr a parafára? Aztán majd jön valami ketrecben repkedő boldogság...?
 TIVADAR Kíváncsi, hogy milyennek látom?
 ANNA Csak rajzoljon, majd kiderül.
 TIVADAR Köszönöm.

Az asszony lehelet finoman biccentett, és egy pillanat alatt megváltozott az arca: bezáródott, elmélyült, sejtelmes és forró lett. A festő hozzáért az állához, és kissé maga felé fordította: – A szemembe nézne?

ANNA Ha elviseli...!

A festő azt érezte, ott ült előtte a kész, titokzatos, és szinte tökéletes 'műtárgy', és semmit nem tehet hozzá. Mert ebben a pillanatban az asszony erősebb volt nála; rafináltan és méltósággal védte meztelenségét, s így hátráléphetett, hogy bevárja a festőt.

Amikor a rajz elkészült, az asszony játékos sürgetéssel kinyújtotta a kezét: – Hadd lássam!

De nem nézte sokáig, bólogatott: – Ügyes. Hasonlítok. ...Szerintem együnk. Messze még a megoldás.

TIVADAR Azt hiszem ezért festettem kevés portrét.
 ANNA Úgy érti, egy táj nem beszél vissza?
 TIVADAR Ott egyenrangú tudok lenni magammal.
 ANNA Velem meg nem akar?
 TIVADAR Szándékomban áll.
 ANNA Letöröm? Gáncsot vetek 'ártatlan' törtétese elé?
 TIVADAR ...Inkább együnk. Mit kotyvasztott?
 ANNA Semmiség. Laza boszorkányság.

Az asszony hangulatosan megterített. Öreg házasságokat ironizálva: dünyögve-hümmögve ettek. Kerülgették egymás tekintetét, néha mégis összeakadt kíváncsi pillantásuk. Végül nem hátrálhattak, kibújva a fölösleges mosolyok-közhelyek mögül, szigorúan egymás szemébe néztek.

TIVADAR Akkor vegyük át az eddigieket – mondta színtelenül.
ANNA Igen.
TIVADAR Nem könnyíti meg a dolgomat.
ANNA Nem az a cél.
TIVADAR Magában sokkal több van, mint amit mutat, vajon mit rejteget?
ANNA Nocsak, – a tűzfal festészetben is járatos...
TIVADAR Rést sem enged... Képtelen vagyok zárkózottságán áttörni.
ANNA Ez érdekes. Leállok magával beszélgetni a buszon, megállapodunk egy találkozóban, találkozunk többször is, meghív a házába, eljövök, meleget főzök, jó étvággal megesszük, csomó apróbb-nagyobb információt gyűjtünk egymásról... és azt mondja, zárkózott vagyok?
TIVADAR Ez mind igaz, mégis, mint egy sün...
ANNA Mire várt, hogy elolvadva a díványára roskadok, mint egy meztelen Maya, csak fessen, fessen, és tegyen magáévá? Olyat bárhol talál. A kapcsolatok minőségéért néha pokolra kell szállni, vagy megtanulni repülni, vagy egyenesen belehalni, de legálábbis gunkban (na, vagy nem magára gondolok!) az villan át: „Most lefekszik velem, vagy nem?!” Meséljen, a maga agyában mi formálódik? Talán így feloldhatjuk ezt a disszonanciát.

Az asszony hátradőlt, figyelmesen, és biztatóan nézett a festőre. Hosszú csend következett. A festő először bólogatva vizionozta az asszony tekintetét, majd magába merülve várakozott, végül felállt, odalépett a rajzhoz és kettétépte. Aztán közelebb húzta az asszonyhoz a széket, leült, és derűs, kisimult vonásokkal az arcán megszólalt:

TIVADAR Nem akarok magától semmit. Amikor leült mellém a buszon, meg ragadott az arca. Mert szép, érdekes és vonzó. Kissé zárkózott és távolságtartó, de mögötte furcsán várakozó. Ez addig erősen ösztönzi a férfiembert, amíg fény nem derül a titokra. Aztán mindez belesimulhat a szeretetbe. Szeretném megőrizni azt a reményemet, hogy vannak valódi titkai. Ha nincsenek, akkor is finom, egzotikus és különös. Festői. Rabul ejtett. Én még elfestegethetnék életem végéig, mert az ujjaimban van, de valami megállt bennem. Nem attól torpantam meg, hogy semmi értelme, mert valamicske azért adódik. És talán az is nyomot hagy, amit műveltem... De már nem

lelem örömet benne. Nem boldogít; csak lelkiismeretes munka, erőfeszítésekkel hajsolt beteljesülés: önmagára visszahulló katarzis. Nincs kedvem így festeni. És szédít az a gondolat, hogy abba hagyjam. Mindent. A festést, az életemet... Erre leül mellém a bu- szon, és sugárzik rám, és megdobogtatja a szívemet. Meleg ebédet főz. És ahelyett, hogy odavetné magát a kerevetre, rám néz ezzel a sugárzásával, és közli, hogy: *nem*. Nem úgy. Nemaddiga. És egyáltalán...! – Széttárta a karját, vállat vont, és elnevette magát. – Mi ez a jeges izzás kegyedben? Mi értelme ennek?

ANNA Csak megérkeztünk – sóhajtott elégedetten az asszony.

TIVADAR Hova?

ANNA A szakadék szélére.

TIVADAR És, most mi lesz?

ANNA Jöhet az ereszkedés.

TIVADAR Ajjaj. Tudja mit, hagyjuk a rajzot, hagyjuk a díványt, inkább menjen el.

ANNA Ejha! Ezt már szeretem!

TIVADAR Mit? Hogy kidobom?

ANNA Hogy éle lesz a dolognak. Mert ha kidob, többet az életben nem találkozunk.

TIVADAR Úristen, itt akar maradni?

ANNA Hogy akarnék?! Szépen felállok és elmegyek. De nem mindegy, hogyan!

TIVADAR Azért marasztaljam?

ANNA Ember!

TIVADAR Megbántottam?

ANNA Csak sandán és fesztelenül sérteget.

TIVADAR ...Ki maga?

ANNA Nocsak!

TIVADAR Beszéljen. Hallgatom.

ANNA Köszönöm kedves érdeklődését, de úgy vélem, elszaladt az idő. Talán adódik még alkalom, hogy folytassuk elmélyült beszélgetésünket, és helyére simítsuk az elvarratlan szálakat.

TIVADAR Kedves Anna! Szeretnék közelebb férkőzni kegyedhez. Kérem, adjon lehetőséget, hogy jobban megismerhessem.

ANNA Inkább mélyreható figyelmet kérek.

TIVADAR Kíváncsiságom határtalan.

ANNA Tartsa éberem.

TIVADAR Megteszem.

ANNA Ezt üdvözlöm.

TIVADAR Szóval?
ANNA Isten áldja.

Egy hétig nem látták egymást. Aztán az asszony borítékba hajtott cédulát talált a postaládájában: „Viszonozhatom kedves látogatását?”

A megadott időpontban a festő mezei virágokkal a kezében, üveg borral a hóna alatt belépett a kapun. Báméskodva végigsétált a kerten, kopogott. Az asszony megnyitotta az ajtót, a csokrot vízbe tette, a teraszos nappaliba invitálta a férfit.

ANNA Bort kér, kávét, vizet?
TIVADAR Köszönöm, kávét.
ANNA Kis türelem.

A festő böngészgette a könyveket, kinézett az ablakon, megmarkolászta az egyik széket, mennyire stabil. Ráült. Az asszony könnyedén, lazán mozgott körülötte, mint a simogató szél. Nem szóltak egymáshoz, egyszer-egyszer csendesen összemosolyogtak. Majd az asszony felhúzott lábakkal egy nagy fotelba kucorodott.

TIVADAR Hogy van?
ANNA Köszönöm, jól.
TIVADAR Meséljen valamit.
ANNA Már megint? Mit?
TIVADAR Magáról.
ANNA Mire kíváncsi?
TIVADAR Bármire, mindenre.
ANNA Na, ezt így nem lehet.
TIVADAR ...Rengeteg könyve van, de ezek nem pénzügyi szakkönyvek.
ANNA Az a munka, ez meg a lelkemnek való.
TIVADAR Nem üti egymást a kettő?
ANNA De, de, már agyon is ütötte.
TIVADAR Melyik melyiket?
ANNA Egyik a másikat.
TIVADAR Hogy bírja?
ANNA Nem bírom.
TIVADAR Akkor mitől van jól?
ANNA Kezdi kapiskálni.
TIVADAR Merre billen?
ANNA Hohó, az odébb van.

TIVADAR Messze?
ANNA Elérhetetlen.
TIVADAR Mégis merre?
ANNA Csak közelíthető.
TIVADAR Az irány?

Az asszony kinyújtott mutatóját begörbítve magára mutatott. A festő szeme kajánul megcsillant, a homlokára csapott: – Ó, a hülye fejem!

ANNA Nekem nincsenek izgalmas meséim.
TIVADAR Nem történt semmi érdekes eddigi életében?
ANNA Dehogynem. De ami érdekes, az nem izgalmas.
TIVADAR Hanem, unalmas?
ANNA Érdekes, és figyelemre méltó, és tanulságos...
TIVADAR Ezekből kérek egy csokrot.
ANNA Hagyjuk, most egyik sem illik ide.
TIVADAR Miért van itt egyáltalán?
ANNA Én itt lakom.
TIVADAR De a faluban. Egyedül. Mire vár?
ANNA Jó itt, szép, maga is ide költözött. Hova kéne mennem?
TIVADAR Ha valami besavanyodott özvegyasszony lenne, megérteném. De kegyed vibrál, pezseg, tele van élettel.
ANNA Ez csak látszat. Valójában savanyú vagyok, nem tapasztalta?
TIVADAR Én például szeretem a savanyút...
ANNA Hoppá! Halvány reménysugár az égen!
TIVADAR Derül?
ANNA Maga szétfótt és kiszáradt, én savanyú: mi lenne ebből?!
TIVADAR Valami ízletes körítés... Ínyenc lakoma...
ANNA Vagy gyomorrontás.
TIVADAR Meg kéne kóstolni.
ANNA Na, mondja már ki!
TIVADAR Nem merem.
ANNA Bújjunk össze?
TIVADAR Félek.
ANNA Elvettem a kedvét?
TIVADAR El.
ANNA Ha kurva lennék, azt mondanám, jöjjön vissza, ha megjött a kedve.
TIVADAR És mit mond maga?
ANNA Én, semmit.
TIVADAR És akkor én mit mondjak?

ANNA Feláll és elköszön.
TIVADAR Ezt teszem. Egy-egy.
ANNA Kikísérem.
TIVADAR A rövid találkozásoknak is van íze. Legközelebb nálam folytatjuk?
ANNA Meglehet.
TIVADAR Nem tudom mi lesz ebből?
ANNA Talán semmi.
TIVADAR Még az is lehet!
ANNA Jó.
TIVADAR Még annál is jobb.
ANNA Hurrá.
TIVADAR Anna...!
ANNA Mester...!

Nevetve váltak el. A festő haza baktatott. Kiült a kertbe, bort kortyolgatva bámult a hegyek felé. „Nekem is pont egy ilyen nőt kell kifognom! Vagy elég ez a kert, ez a táj, ezek a hegyek? Nem érdekelnek a nagy teóriák, filozófiák, a gőgös kis istenek. Elegem van ezekből a szellemi arisztokratákból. Nem fogom lerajzolni soha, nézni fogom egyfolytában, szerelem kell, ez lesz az új művészetem...!” – Lehunyta a szemét, és látta az asszonyt meztelenül: járkált előtte, megvakarta, megsimogatta a mellét, beletúrt a hajába, a füle mögé húzott egy tincset. A bőre finoman feszült, hiszen fiatal. Mozdulatai természetesek, nem kelletti a testét, csak van. Kinyújtja a karját, aztán összekulcsolja maga előtt. Komolysága megselymesedik. Jobb lábára nehezedik, csípőjét halványan oldalra tolja, nyúlánk combján lágyan kidomborodnak az izmok. Kérdően és várakozóan néz. Lehajtja a fejét. Nyelvet ölt. Megfordul, terpeszbe áll, nyújtózkodik; aztán leül a földre, összehúzódkodik, és úgy marad.

Már azon volt, hogy visszarohan, de fegyelmezte magát, lazított. „Nem akarom, NEM! Gyűlölöm az ilyen nőket!” – Mindene remegett.

Az asszony elgondolkodva, föl-alá sétált a szobákban. Érezte, hogy mindkettőjükben megmoccan az izgatott fürgeteg. „Még *bárm*i lehet!” – gondolta. Dédelgetni akarta. Föle hajolni. Mellé állni. Tudta, hogy végsőkéig feszítette a húrt, s ha a férfi kibírja, egy pillanat alatt átfordul az egész valami féktelen őrjöngésbe. De még nem élte bele magát. Ölében tartva titkos szelencéjét: a végtelen befogadás egyirányú, rejtelmes mélyét, az adakozás virágágyát, – ráhasalt az ágyra, combjai közé szorította az öklét, és nem mozdult.